

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: FRP/242/2014/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

162/2014. (VII. 10.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **panaszos**¹ 2014. április 16-án előterjesztett panaszát a 2014. július 10-én megtartott zárt ülésén hozott döntése alapján

á t t e s z i

az intézkedést foganatosító szerv – a Készenléti Rendőrség – vezetőjéhez.

A vizsgált ügyben alapjogot sértő intézkedés nem állapítható meg.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

1) A panaszos 2014. április 16-án, a Testület elektronikus panaszbejelentő formanyomtatványát kitöltve terjesztette elő panaszbeadványát, melyben egy vele szemben aznap foganatosított rendőri intézkedést kifogásolt.

A panaszos kora hajnalban az A. utcából a B. térre egyenesen az úttesten kelt át. Az úton az adott időpontban egyetlen autó sem közlekedett. A panaszost a téren két szolgálatot teljesítő rendőr arról tájékoztatta, hogy szabálysértést követett el. A panaszos a szabálysértés tényét elismerte, iratait pedig kérésre készségesen át is adta. A beadvány tartalmazza a bírság kiszabásáról kitöltött nyomtatvány sorszámát is.

A panaszos rögzíti, hogy a panasz tárgyát kizárólag a rendőrök intézkedés során tanúsított viselkedése képezi. A két intézkedő rendőr az eljárás során a panaszossal végig üvöltözött. Az

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

intézkedés idején hideg volt, ezért a panaszos többször zsebre tette a kezét – erre a rendőrök mindannyiszor úgy reagáltak, hogy azt üvöltötték: „[L]ássam a kezét!”. Ezt csak akkor hagyták abba, amikor a panaszos kezét feltette a feje fölé, azzal nem elégedtek meg, hogy csak kivette a zsebéből. A panaszos szerint a rendőrök „arcába másztak”. A beadvány előterjesztője nem vitatja, hogy az intézkedés időpontjában ittas állapotban volt, ugyanakkor azt is határozottan állította, hogy az intézkedés során sem fenyegetőleg, sem agresszíven nem lépett fel, hangját nem emelte fel és az intézkedéssel szemben semmilyen formában nem tiltakozott. A panaszos állítja, hogy az intézkedés levezetése indokolatlan és sértő hangnemben folyt, a rendőrök fenyegetően léptek fel vele szemben, és az egész incidens emberi méltóságában alázta meg őt.

2) Az előadó testületi tag 2014. április 29-én tájékoztató levelet küldött a panaszos részére, amelyben felhívta elektronikus úton megküldött beadványának aláírásával való megerősítésére, illetve egyúttal egy sor, a panaszbeadvány pontosítását célzó kérdést is intézett hozzá.

A panaszos a Testület levelére 2014. május 13-án válaszolt. A panaszos válaszában kitért rá, hogy az eltelt időre való tekintettel nem tudja szó szerint idézni az intézkedés összes részletét, de a kérdésekre válaszolva a következőket tudja leírni.

Amikor a panaszos az A. utcából átért az úton a B. téri buszmegállóba, a két járőr odajött hozzá és a következőt kérdezték: „Ugye tudja, hogy szabálysértést követett el?” A panaszos erre visszakérdezett, hogy „Most ezt tényleg csináljuk?”. Erre már ingerülten válaszoltak, mondván, hogy „Igen, csináljuk.” Mivel a panaszos keze foglalt volt, megkérdezte a rendőröket, hogy megvárják-e, ameddig megeszi a gyrosát. Ettől kezdve az eljárás végéig folyamatosan üvöltöttek vele.

A panaszos nem tudja kijelenteni, hogy kizárt, hogy közölték vele nevüket, beosztásukat és szolgálati helyüket, de abban biztos, hogy ha ezt megtették, akkor vagy azelőtt kellett tenniük, hogy odaléptek hozzá, vagy már üvöltve.

Az „arcába másztak” kifejezés alatt a panaszos azt érti, hogy az intézkedés folyamán az a járőr, aki nem a bírságról szóló nyomtatvány kitöltését végezte, körülbelül 10 centiméterre állt meg tőle és úgy ordított. Ezt a panaszos véleménye szerint minden normális emberi kontaktusban a személyes szféra megsértése, provokatív és kifejezetten sértő. Emellett az eljárás során több alkalommal elhangzottak a „Hogy képzeli ezt maga?” és az „Ebből még nagy baja lesz.” mondatok.

Az intézkedés időpontjában az évszakhoz képest hideg éjszaka volt, ezért a panaszos ösztönösen zsebre tette kezeit. A rendőrök egyszer sem kérdezték meg tőle, hogy van-e nála szűrő-, vagy vágóeszköz illetve lőfegyver, ennek ellenére többször elhangzott, hogy „lássam a kezét!”. A panaszost kifejezetten nem szólították fel arra, hogy kezeit a feje fölé tegye, de mivel csak akkor hagyták abba annak követelését, hogy látni akarják a kezét, amikor felemelte, a panaszos feltételezte, hogy a rendőrök kérdése erre vonatkozott.

A panaszos nem kérdezett rá külön a rendőrök nevére és azonosító számaikra. Mivel a rendőrök fenyegetőleg és félelemkeltő módon léptek fel, próbált minden olyan megnyilvánulást elkerülni, melyet provokációnak értékelhettek volna. A panaszos a fentiekkel összefüggésben kérte a Testület eljárásának lefolytatását.

II.

A Testület a tényállás tisztázása érdekében megkereséssel fordult a rendőrséghez. A rendelkezésre bocsátott dokumentumokból az alábbiak állapíthatók meg.

1) A Testület megkeresésére a Készenléti Rendőrség parancsnoka válaszolt, átiratában a következő információkat hozva a Testület tudomására.

A parancsnok tájékoztatása szerint a panaszossal szemben a Készenléti Rendőrség Rendészeti Igazgatóság Bevetési Főosztály I. VI. Bevetési Osztály 2. Bevetési Alosztály rendőrei, egy r. törzsőrmeister és egy r. őrmester intézkedtek, akik 2014. április 15-én 18 óra 00 perctől 2014. április 16-án 09 óra 00 percig gyalogos járőrszolgálatot láttak el a Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) egyik kerületi rendőrkapitányságának illetékességi területén.

A panaszossal szemben 2014. április 16-án, 02 óra 10 perckor intézkedtek a B. téren. Az intézkedést fogantató rendőr – a r. őrmester – a panaszos által elkövetett szabálysértést észlelve odalépett a férfihoz és a rendőri intézkedést megkezdése előtt a napszaknak megfelelően köszönt, tisztelgéssel tiszteletet adott, közölte vele beosztási helyét, jelvéyszámát, nevét, az intézkedés tényét és célját, valamint a rendőri intézkedéssel kapcsolatos panasztételi jogáról is tájékoztatta, mindezekkel eleget téve a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. tv. (a továbbiakban: Rtv.) 20. § (2) bekezdésében előírt kötelezettségének. Az intézkedést a r. törzsőrmeister biztosította. A panaszossal szemben azért kezdeményeztek intézkedést, mert az A. utcából a közúton, nem a kijelölt gyalogos átkelőhelyen ment át a B. térre, és ezzel megszegte a közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet 21. § (1) bekezdésében foglalt előírásokat. A panaszos cselekményével megvalósította a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 224. § (1) bekezdésébe ütköző közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése szabálysértését.

Az intézkedés során a rendőrök jól érthetően, tisztelettudóan, de határozott szavakkal, megfelelő hangnemben kommunikáltak a panaszossal, aki szemmel láthatólag erősen ittas állapotban volt.

A kommunikáció hangereje az intézkedés körülményeinek megfelelő volt, határozott, de nem aránytalan. Az intézkedő rendőrök egyértelműen azt jelentették, hogy a panaszossal nem üvöltöztek az intézkedés fogantatása során.

A rendőrök körülbelül két karnyújtásnyi távolságra álltak meg a panaszostól. Intézkedéstartikai szempontokból ezt a távolságot tartották megfelelőnek, figyelemmel a panaszos alkoholos befolyásoltságára.

Az intézkedés során a r. őrmester felszólította a panaszost, hogy mindkét kezét vegye ki nadrágjának zsebéből, melynek többszöri felszólítást követően tett csak eleget. Arra, hogy közbiztonságra különösen veszélyes eszköz van-e nála, nem utalt konkrét körülmény,

intézkedés-taktikai szempontból, az intézkedés biztonságos lefolytatása érdekében azonban indokolt, hogy a rendőrök az intézkedés alá vont személy kezeit lássák.

Az intézkedő rendőrök egyike sem szólította fel arra panaszost, hogy kezeit emelje a feje fölé. Ezt a panaszos önszántából tette meg azt követően, hogy a r. őrmester többször felszólította, hogy kezét vegye ki nadrágjának zsebéből. Az intézkedő rendőrök közölték a panaszossal, hogy semmi szükség nincs arra, hogy kezeit magasba emelje és felszólították, hogy kezeit tegye le maga mellé.

A rendőri intézkedés során a panaszos az általa elkövetett szabálysértés tényét elismerte, de sérelmezte, hogy miért intézkednek vele szemben ilyen csekély súlyú cselekmény miatt. A panaszos felháborodott, hogy miért éppen vele kell foglalkozniuk az intézkedő rendőröknek, véleményének több esetben hangot is adott. Az intézkedés során a rendőri felszólításoknak csak azok többszöri megismétlését követően tett eleget.

A parancsnok átiratához mellékelve megküldte az intézkedés során kitöltött helyszíni bírság szelvény másolati példányát, valamint az intézkedést foganatosító rendőrök jelentését.

2) Az intézkedő rendőrök 2014. május 28-án készítettek jelentést az intézkedés során történekről. Mivel ezen jelentés tartalmára a Készenléti Rendőrség parancsnokának átirata szó szerint hivatkozik, a jelentés újbóli, elkülönített ismertetésétől a Testület eltekint.

3) A helyszíni bírságról szóló nyomtatvány szerint a panaszos a megjelölt helyszínen a Szabs. tv. 224. §-ába ütköző szabálysértést követte el. A nyomtatványon szerepel a KRESZ 21. §-ának (1) bekezdése is, illetve a „gyalogos az úttesten” minősítés. A bírság összege harmincezer forint volt. A nyomtatványon a panaszos személyazonosító adatain kívül szerepel az intézkedő rendőr aláírása és jelvéyszáma is.

III.

Beadványában a panaszos hangsúlyozta, hogy panaszja az intézkedő rendőrök viselkedésére vonatkozik, ezért állásfoglalásában a Testület kizárólag az intézkedés foganatosításának módja és a szolgálati fellépés szabályainak betartása vizsgálatára szorítkozott.

A vizsgálat során a Testület megállapította, hogy a rendőri intézkedés érintette a panaszosnak a Magyarország Alaptörvénye II. cikkében foglalt emberi méltósághoz, valamint a XXIV. cikkében foglalt tisztességes és részrehajlásmentes eljáráshoz fűződő alapvető jogát – az alábbiak szerint.

1) A panaszos beadványában sérelmezte, hogy az intézkedő rendőrök magatartása fenyegető volt.

a) E körben a Testület elsőként a panaszossal szemben használt hangnemmél foglalkozott. A panaszos állítása szerint a rendőrök az eljárás során vele mindvégig üvöltöztek, az intézkedés pedig megalázó hangnemből folyt.

A Testület a fentiekkel kapcsolatban felhívja a figyelmet az Rtv. 2. §-ának (1) bekezdésében foglalt rendelkezésre, amely kimondja, hogy a rendőrség védelmet nyújt az életet, a testi

épséget, a vagyonbiztonságot közvetlenül fenyegető vagy sértő cselekménnyel szemben, felvilágosítást és segítséget ad a rászorulóknak. A rendőrség ennek értelmében továbbá tiszteletben tartja és védelmezi az emberi méltóságot, óvja az ember jogait.

Szükségesnek tartja kiemelni továbbá a Független Rendőri Szakszervezet főtítkárának, az Országos Rendőrfőkapitánynak, és a Belügyi és Rendvédelmi Dolgozók Szakszervezete főtítkárának a Magyar Köztársaság Rendőrségének Etikai Kódexét kihirdető, 2007. július 4-én Budapesten kelt közös nyilatkozatát (a továbbiakban: Etikai Kódex), amely iránymutatásul szolgál a Rendőrség számára a rendőrök által követendő magatartás tekintetében. Az Etikai Kódex 1. pontjának második mondata a rendőrről vonatkozóan előírja: „Önként vállalt hivatásával szemben különleges társadalmi elvárások érvényesülnek, melyekre szolgálati viszonyának fennállása alatt mindvégig figyelemmel kell lennie.” Az 5. pont szerint: „[a] rendőr a ráruházott hatalom alkalmazása során megfontolt és mértéktartó, intézkedéseit [...] indulatoktól mentesen hajtja végre, kerüli a szükségtelen konfliktusok kialakítását. Nem alkalmaz [...] megalázó bánásmódot és ezt másoktól sem tűri el.” A 7. pont utolsó mondata szerint: „[...] tudatában van annak, hogy saját személyén keresztül az egész testület megítéléséért is felelős.”

A Testület jelen esetben is irányadónak tartja a korábbi állásfoglalásaiban [pl. 65/2008. (VIII. 18.) sz. állásfoglalás] megfogalmazottakat, miszerint „a rendőri hivatást választóktól, főleg az Rtv.-ben is szereplő szolgálati feladatok ellátása során – ezen belül is első sorban akkor, amikor intézkedés közben az állampolgárokkal közvetlen kapcsolatba kerülnek – más állampolgároknál magasabb erkölcsi tartás, fokozottabb türelmesség és tolerancia, körültekintő és mások számára példaértékű viselkedés várható el. Mindez adódik az Rtv. azon rendelkezéseiből, amelyek kiemelkedő közhatalmi jogosítványokkal ruházzák fel a rendőröket, az államszervezetben belül kitüntetett pozícióba helyezve őket. Ezzel arányosan azonban az Rtv. és a Szolgálati Szabályzat szigorúbb követelményeket is támaszt velük szemben, és az ezeknek való megfelelést maradéktalanul megköveteli, a számonkérhetőség lehetőségeit is megteremtve.” Az országos rendőrfőkapitány 2008. szeptember 10-én kelt, 25800/6/2008. RP. sz. határozatában ezzel a megközelítéssel egyetértett, és azt is kimondta, hogy még az intézkedés alá vont személyek „provokatív, durva, sértő magatartása sem mentheti az intézkedő rendőr ehhez hasonló viselkedését.”

A panaszos által az intézkedés hangnemével kapcsolatban előadottakat a Készenléti Rendőrség cáfolta.

A jelentések és a Készenléti Rendőrség parancsnokának átirata szerint a kommunikáció hangereje az intézkedés körülményeinek megfelelő volt, határozott, de nem aránytalan. A rendőrök kifejezetten cáfolták, hogy a panaszossal bárki üvöltözött volna az intézkedés során.

A Testület álláspontja szerint a rendőri felszólításoknak csak akkor van értelme, ha az intézkedés alá vont személy érti a vele közölteket, így az utasítás hangerejét az intézkedés alá vont személy állapotához is igazodóan kell megválasztani. Az ittasság a hangerő növelését szintén indokolhatja, a hangerő emelése azonban nyilvánvalóan nem fordulhat át emberi méltóságot sértő kiabálásba.

Figyelemmel arra, hogy a rendelkezésre álló, egymásnak ellentmondó adatok alapján nem volt tisztázható, pontosan hogyan kommunikáltak a rendőrök a panaszossal, a Testület nem juthatott más következtetésre, mint hogy a panaszos emberi méltóságához való jogának sérelme az intézkedés hangnemével összefüggésben nem megállapítható.

b) A panaszos ezen túlmenően sérelmezte, hogy a rendőrök addig nem hagyták abba a kiabálást, míg kezeit a feje fölé nem emelte.

A fentieket részletezve a panaszos beszámolt róla, hogy a rendőrök kiabálva felszólították, vegye ki kezeit a zsebéből, és ezt mindaddig folytatták, míg végül kezeit a feje fölé nem emelte.

Védhető igény, hogy az intézkedő rendőr feladata elvégzése során mindvégig lássa, mit csinál az intézkedés alá vont személy kezeivel. Önmagában ebből a szempontból nem bír elsődleges jelentőséggel az a körülmény, hogy utal-e bármi közbiztonságra különösen veszélyes eszköz birtoklására, hiszen a támadás illetve az intézkedéssel szembeni ellenszegülés bármilyen eszköz igénybe vétele nélkül is megvalósítható. A kezek fej fölé emeltetése ezzel szemben azonban olyan többlettusítás, melyet feltétlenül indokolni kell, tekintve, hogy a mozdulat önmagában is alkalmas lehet az emberi méltóság megsértésére, különösen, ha más személyek is látják. A rendőrök határozottan cáfolták, hogy a panaszosnak kezeit a feje fölé kellett volna emelnie, sőt, előadásuk szerint kifejezetten jelezték felé, hogy erre semmi szükség. A panaszost mindössze arra szólították fel, hogy kezeit vegye ki a zsebéből – ezt a felszólítást azonban többször is meg kellett ismételni, mert nem tett neki eleget.

Figyelemmel arra, hogy az iratok alapján a pontos tényállás nem volt tisztázható, a Testület kimondta, hogy a panaszos emberi méltósághoz való jogának sérelme nem megállapítható.

c) A panaszbeadvány szerint az intézkedést vezető járőr 10 centiméterre megközelítette a panaszost, amit ő személyes szférája megsértéseként élt meg.

Ezzel kapcsolatban a Testület hivatkozik az Országos Rendőrfőkapitány a rendőri intézkedések gyakorlati végrehajtásának alapvető taktikáiról szóló 18/2008. (OT 10.) utasításának (a továbbiakban: Taktikai Szabályzat) 6.2. pontjára, amely szerint, ha van rá mód, az intézkedés helyét úgy kell megválasztani, hogy a rendőr és az intézkedés alá vont személy is a lehető legnagyobb biztonságban legyen (kevésbé forgalmas hely, háttal a falnak, vagy tereptárgynak). A rendőröknek helyzetüket úgy kell megválasztaniuk, hogy folyamatos szemkontaktusban legyenek egymással, az intézkedés alá vont személy a hátuk mögé, látókörükből ki ne kerülhessen. Lényeges szempont a megfelelő pozíció felvétele (intézkedő vagy igazoltató állás), és a szükséges (biztonságos) távolság megtartása. A Taktikai Szabályzat a biztonságos távolsággal kapcsolatban annyit rögzít, hogy az minimum akkora legyen, hogy az intézkedés alá vont személy egy mozdulattal (egy lépéssel) ne érje el az intézkedő rendőrt (megragadás, ütés, rúgás). A biztonságos távolság optimális megválasztása mindig függ az intézkedés alá vont személy egyéni adottságaitól (pl. testmagasság, testsúly, életkor stb.) is.

A Testület nem tartja kizártnak, hogy bizonyos szélsőséges esetekben az intézkedés alá vont személy fenyegetőnek érezheti a rendőri jelenlétet, amennyiben az intézkedő rendőr hozzá túl közel áll. A panaszos beadványában foglaltak szerint a szóban forgó esetben ez a távolság valóban szélsőségesen kevés volt (10 cm), a rendőrök ugyanakkor két karnyújtásnyi távolságról számoltak be. Ez a két karnyújtásnyi távolság is nyilvánvalóan rövidebb az intézkedéstaktikailag megszokott 1,5 méternél, ugyanakkor messze nem olyan rövid, hogy önmagában félelmet keltsen az intézkedés alá vont személyben. A Testület mindemellett osztja a rendőrség arra vonatkozó álláspontját, hogy az intézkedés alá vont személytől tartott

távolság megválasztását az intézkedés alá vont személy állapota és viselkedése befolyásolhatja, a panaszos által is elismert ittasság pedig kifejezetten ilyen körülmény lehet.

Tekintettel arra, hogy olyan bizonyíték, mely igazolta volna, pontosan milyen távolságra állt a rendőr a panaszostól, nem állt rendelkezésre, a panaszos emberi méltóságához való jogának sérelme ezzel összefüggésben sem volt megállapítható.

2) Noha a panaszos egyértelműen nem állította, hogy a rendőrök mellőzték volna a szolgálati fellépés szabályainak betartását (megfogalmazásában: nevük, beosztásuk és szolgálati helyük közlését), azt azonban egyértelműen állította, hogy a közlés valódi információk átadására nem volt alkalmas.

A panaszos biztos benne, hogy ez a közlés vagy még azelőtt hangzott el, hogy a rendőrök odaléptek volna hozzá, vagy kifejezetten üvöltve tájékoztatták (ami viszont megnehezíti a tájékoztatás értelmezését és ellentétes a tájékoztatás céljával).

Az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a rendőr az intézkedés megkezdése előtt – ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor – köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni.

A Szolgálati Szabályzat 5. §-ának (1) bekezdése szerint továbbá az intézkedést a rendőr – az Rtv. 20. § (2) bekezdésének első mondatában meghatározottak közlését megelőzően – a napszaknak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha a rendőr egyenruhát visel, tisztelegéssel kezdi meg.

A fentiek szerint tehát az intézkedő rendőrnek nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját kellett közölnie az intézkedés megkezdése előtt.

A fenti információk közlésének kizárólag abban az esetben van értelme, ha azokat az intézkedés alá vont személy hallhatja, illetve meg is értheti – kérdés azonban, jelen esetben volt-e erre a panaszosnak lehetősége. A r. őrmester saját előadása szerint a panaszos által elkövetett szabálysértést észlelve odalépett a panaszoshoz és a rendőri intézkedés megkezdése előtt a napszaknak megfelelően köszönt, tisztelgett, közölte vele beosztási helyét, jelvéyszámát, nevét, az intézkedés tényét és célját, valamint a rendőri intézkedéssel kapcsolatosan panasztételi jogáról tájékoztatta, mindezekkel eleget téve az Rtv. 20. § (2) bekezdésében előírt kötelezettségének.

A r. őrmester tájékoztatásából kivehető, hogy ő úgy véli, mindent érthetően közölt a panaszossal. A r. őrmester a kiabálást kifejezetten tagadta, és mivel előadása szerint még tisztelgésre is volt idő, teljesen életszerűtlen lett volna, ha az előírt információk közlése még a panaszos megközelítése előtt, hallótávolságon kívül történt volna.

A rendőrség és a panaszos álláspontja közötti fel nem oldható ellentmondás okán a Testület arra az álláspontra helyezkedett, hogy a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelme nem megállapítható.

IV.

Az intézkedés különböző – a panaszos által – fenyegetőnek értékelt elemeit illetően a panaszos emberi méltóságához való jogának sérelme nem volt megállapítható, a szolgálati

fellépéssel összefüggésben pedig a Testület nem juthatott más következtetésre, mint hogy a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelme nem volt megállapítható.

A fentiek alapján a Testület a rendelkező részben foglaltak szerint döntött, és a panaszt az Rtv. 93. §. /2/ bekezdése alapján az intézkedést foganatosító szervek vezetőihez áttette.

Budapest, 2014. július 10.

Dr. Lukács Tamás
elnök

Dr. Kozma Ákos
elnökhelyettes

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Wildner Domonkos
előadó testületi tag

Dr. Cservák Csaba
testületi tag

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESZTÜLET